

Zakup zemlje in individualni kmetovalci

Vprašanje: Čeprav je v vasi kmetijska zadruga, ki pa ima malo sredstev za obdelovanje zemlje, je precej razširjen pojav, da jemljejo individualni proizvajalci zemljo v zakup. Dogaja se v nekaterih primerih, da posamezna kmetijska gospodarstva tako obdelujejo več kakor 10 ha velike površine. Zastavlja se vprašanje, kako preprečiti ta pojav?

Odgovor: Po veljavnih predpisih je individualna posest omejena na 10 ha, določeno pa je, da je treba tudi vsako zakupno pogodbo registrirati pri občinskem ljudskem odboru. V praksi pa ni vedno lahko ugotoviti obstoj zakupnega razmerja, ker se skriva v raznovrstnih oblikah obdelovanja na polovico, vzajemne pomoči pri poljskih delih in drugih iz preteklosti podedovanih oblikah. Pojava, da se zemlja vzame v zakup in da se za zakupnino plača precej visok znesek, ne smemo v osnovi imeti za negativnega. Ta

pojav kaže določeno zanimanje za kmetijsko proizvodnjo in pomeni, čeprav na nizki ravni, delno izboljšanje proizvodnje. Občinski ljudski odbor lahko v konkretnem primeru izvaja predpise o obdavčenju tuje delovne sile, prav tako pa lahko v primerih, ko je to mogoče dokazati, sodno zahteva razveljavitev zakupne pogodbe. Drugih administrativnih ukrepov, s katerimi bi bilo mogoče ta pojav preprečiti, ni. To pa ne pomeni, da se tega problema ni treba lotiti drugače, da bi dosegli napredek kmetijske proizvodnje in odpravili te zastarele odnose. Treba je iskati načine, da si bo kmetijska zadruga lahko oskrbela delovna sredstva in da bo zagotovila ustrezno organizacijo — kadre, račune in drugo — in da bo mogla pod pogoji, ki bodo ugodnejši za individualnega proizvajalca, sklepati z njimi razne oblike kooperacije, ki bodo same postopno v procesu odprave ta pojav.

Gostinski obrati s pavšalnim obračunom

Vprašanje: V nekem kraju glede na število prebivalcev ni bilo pogojev, da bi ustanovili gostinsko podjetje. Zato je gostinski obrat imel nekaj časa občinski ljudski odbor, nato pa ga je izročil kmetijski zadrugi, sedaj pa hoče zadruga obrat znova vrniti občini. Ker je obrat doslej večinoma posloval z izgubo, nas zanima, ali je bolje, da obrat izročimo komu na pavšalni obračun, ali pa, da dovolimo komu, da odpre zasebni gostinski obrat?

Odgovor: Zastavljeno vprašanje je treba proučiti z gospodarskega in pravnega stališča. V tistih primerih, kjer ni mogoče ustanoviti gostinskega podjetja, v katerem bi bilo mogoče formirati delovni kolektiv in organe delavskega samoupravljanja, ostaja možnost, da se dovoli ustanovitev obrata s pavšalnim obračunom ali pa da se izda dovoljenje za otvoritev zasebnega gostinskega obrata. Dosedanje izkušnje so pokazale, da so večinoma vsi gostinski obrati, ki so morali redno obračunavati, končavali svoje poslovanje z izgubo. Pri odločitvi, ali naj se neki gostinski obrat da v najem s pavšalnim obračunom ali pa naj se izda dovoljenje za otvoritev zasebnega gostinskega obrata, je predvsem treba upoštevati sredstva, ki so na razpolago. Če občinski ljudski odbor ali kmetijska zadruga imata potrebna osnovna sredstva — lokal, opremo itd. — tedaj naj se sklone, da se obrat v najem s pavšalnim obračunom. Če pa je obrat že sedaj v lokalni, ki je bil vzet v najem v kakšni zasebni hiši, tako da ni v večini primerov na razpolago niti potrebnih pomožnih prostorov, tedaj je smotrnejše izdati dovoljenje za otvoritev zasebnega gostinskega obrata.

S pravne strani je treba opozoriti, da mora občinski ljudski odbor sprejeti predpise o pogojih za izročitev obrata v najem s pavšalnim obračunom oziroma za otvoritev zasebnega gostinskega obrata. S temi predpisi bo uredil osnovne odnose, ki bodo prilagojeni pogojem konkretnega kraja. Na potrebo sprejetja teh predpi-

sov posebej opozarjamo, ker je zelo malo občin, ki bi bile doslej take predpise sprejele.

Zagotovitev porasta sklada obratnih sredstev

Vprašanje: Ob določitvi sklada obratnih sredstev je dobilo podjetje, ki ima sorazmerno izenačeno proizvodnjo, v sklad obratnih sredstev znesek, ki zadostuje samo za nekaj več kakor polovico potreb. Kako lahko podjetje zagotovi, da se bo njegov sklad obratnih sredstev povečal?

Odgovor: Ob določitvi višine sklada obratnih sredstev gospodarskim organizacijam je bil razdeljen samo tisti znesek, ki je bil l. 1952 odtegnjen gospodarskim organizacijam, povečan za določeno vsoto, vzeto iz splošnega investicijskega sklada. Seveda ta znesek ni zadostoval za kritje vseh potreb, ki so v dobi od l. 1952 do danes precej narasle. Zato praktično nimamo gospodarske organizacije, ki bi mogla s svojim skladom obratnih sredstev v trenutku, ko jih je dobila, v celoti kriti potrebe svojega poslovanja.

Nadaljnje povečanje tega sklada je v osnovi investiranje v ta sklad. Gospodarska organizacija lahko iz svojega sklada za samostojno razpolaganje po zaključnem računu izloči določene zneske zaradi povečanja sklada obratnih sredstev. V primeru, da ti zneski v skladu z dinamiko razvoja organizacije niso zadostni, je možno dobiti iz družbenih investicijskih skladov občine, okrajev in republik srednjeročni kredit za dopolnjevanje tega sklada, ki ga bo odplačevala v naslednjih letih iz prihodnjih sredstev za samostojno razpolaganje. Gospodarske organizacije si morajo prizadevati, da izpopolnijo svoj sklad obratnih sredstev do take višine, ki jim bo omogočila, da bodo redno poslovale brez uporabljanja kratkoročnih kreditov. Kratkoročni krediti naj služijo samo za kritje nujnih nihanj v poslovanju organizacije in za izredne potrebe. Obstoj sklada za obratna sredstva daje gospodarski organizaciji mnogo sigurnejši položaj na tržišču in ji omogoča, da re-

šuje s kratkoročnimi krediti razne težave zastojev na tržišču, prekomernih zalog, pravočasne zagotovitve reprodukcijskega materiala in podobno.

Stroji iz starega železa in osnovna sredstva

Vprašanje: Med kupljenim starim železom, ki sicer služi kot surovina, so tudi nekateri stroji, ki bi jih bilo mogoče z majhnimi popravili usposobiti, da bi bili uporabni. Po naključju so nam prav taki stroji potrebni za izpopolnitev strojnega parka. Kako je mogoče prenesti te stroje v osnovna sredstva podjetja?

Odgovor: Stvari iz obratnih sredstev je mogoče prenesti v osnovna sredstva, če izvršimo ustrezni prenos finančnih sredstev, ki so namenjena za investicije osnovnih sredstev v obratna sredstva. Z drugimi besedami gospodarska organizacija nadomesti ceno za stare stroje na breme svojih skladov, ki so namenjeni za investicije v osnovna sredstva (sklad za samostojno razpolaganje, amortizacijski sklad), ali v breme investicijskih kreditov pri banki, a v dobro žiro računa gospodarske organizacije. Če so na omenjenih strojih potrebna kakšna popravila, preden bodo stroji začeli delati, jih je prav tako mogoče opraviti samo v breme teh sredstev tako, da vsebuje začetna cena usposobljenega stroja tudi stroške za izvršena popravila. Seveda veljajo glede angažiranja investicijskih sredstev tudi v tem primeru vsi predpisi, ki regulirajo vprašanje trošenja teh sredstev.

INVESTICIJE V KMETIJSTVO MAKEDONIJE

V razdobju od l. 1947 do 1956 je odpadlo od skupnih investicij v Makedoniji na investicije v kmetijstvu 24,9 odstotkov, to je približno četrtino. To je bil v primerjavi z drugimi kraji dober rezultat: v vsej državi je namreč odpadlo na investicije v kmetijstvo le 6,5 odstotka vseh investicij.

Na hektar obdelovalne zemlje je bilo v Makedoniji investiranih 27.953 din, medtem ko je znašalo povprečno investiranje v vsej državi 14.859 din.

Te investicije so bile po svojem namenu pretežno dolgoročne. Od vseh investicij je bilo v Makedoniji vloženo:

v kmetijska posestva	56%
v zadruga	35,7%
v vodne skupnosti	9%

Po kmetijskih vejah so bile investicije razdeljene takole:

v poljedelstvo	45,7%
v sadjarstvo	0,8%
v vinogradništvo	10,3%
v živinorejo	5,8%
v melioracije	27,5%

Drugo so investirali v ribarstvo, v ekonomije in v predelavo kmetijskih pridelkov.

V zadnjih treh letih so bile investicije usmerjene pretežno v naložbe v dvoletne nasade, v izboljšanje opreme kmetijskih organizacij in v zgraditev namakalnega sistema, kar je pozitivna usmeritev.